

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

перше, тим, що поняття християнських святих дуже широке (до них належать Святі Отці церкви, апостоли, євангелісти, пророки, сповідники, мученики, великомученики, а по друге, установлення реальності/ірреальності частини денотатів, позначуваних агонімами досить ускладнене, оскільки історична наука не дає однозначної відповіді на факт існування біблійних осіб [7,31].

II. Міфоніми – імена гіпотетичних міфілогічних об'єктів:

1. Теоніми – власні назви богів: Бог, Бог-Отець, Бог-Саваоф, Господь, Господь Бог, Діва Марія, Мати(Божа).
2. Міфоперсоніми – власні назви різноманітних духів, вищих і нижчих: архангел Михаїл, архангел Гавриїл, Сатана.
3. Міфоантропоніми- власні імена людських осіб у християнських міфах: Адам, Єва, Авель, Іуда.
4. Міфохроніми - власні назви міфічних подій (минулих і майбутніх): Страшний суд, Судний день.
5. Міфотопоніми – власні назви географічних об'єктів, що існують гіпотетично: Едем, пекло, рай, чистилище.
6. Міфохремотоніми – власні назви міфічних унікальних матеріальних предметів: Ної(є)вий Ковчег.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Браїлко Ю. Конфесійна лексика у творчості українських поетів 60-80-х років ХХ ст. (семантико-стилістичний аспект): Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01. – К., 2005. – 20с.
 2. Горбач О. Українська народня релігійно-християнська термінологія й лексика// Наукові Записки Українського Вільного Університету. – Мюнхен, 1988. – Ч.13: Філософський факультет, Збірник мовознавчої комісії наукового конгресу в 1000-ліття Хрещення Русі -України. – С.99-145.
 3. Гриньків К. Сакральні лексеми та вислови і трудність їх ужитку в сучасному українському мовному просторі(на прикладі поезії Є.Маланюка)// Сучасна українська богословська термінологія: від історичних традицій до нових концепцій: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Львів 13-15 травня 1998 р.). – Львів, 1998. – С.264-273.
 4. Деравчук С. Функціонально-семантичний статус епітетів у конфесійному стилі // Дивослово. 2003. – №1. – С.17-19.
 5. Дзюбишина-Мельник Н. Ще один стиль сучасної української літературної мови // Культура слова. – К., 1994. – Вип.45. – С.14-20.
 6. Захарків О. До проблеми варіантності у структурі богословської лексики//Сучасна українська богословська термінологія.від історичних традицій до нових концепцій: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Львів 13-15 травня 1998р.). – Львів, 1998. – С.294-302.
 7. Зубов Н.И Древнерусская теонимия (Проплема собственного и нарицательного): Автореф. дис. ... канд.. філол.. наук:10.02.01 /ОГУ им.И.И. Мечникова. – Одесса,1982. – 24с.
 8. Кондор М. Із спостережень над богословською лексикою//Сучасна українська богословська термінологія: від історичних традицій до нових концепцій: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Львів 13-15 травня 1998р.). – Львів, 1998. – С.227-232.
 10. Мамчур І. Функціональні стилі мовлення в аспекті сучасного мовознавства// Дивослово. – 2001. - №12. –С.32-42.
 11. Німчук В. Українська мова-священна мова//Людина і світ. – 1992. - №11-12. – С.28-32.
 14. Огієнко І. Українська церковна термінологія в мові польській //Рідна мова. – 1937. - №9-10. – С.339-342.
 15. Павлова І.Лексика конфесійного стилю/Мовознавство//Дивослово. – 2001. - №1. – С.18-24
 16. Подольская Н. Словарь русской ономастической терминологии. – 2 изд.: перераб. и доп. - М.: Наука,1988. – 192с.
 17. Тодор О. Конфесійна лексика у мові періодики//Культура слова. – К., 2001. – Вип.59. – С.77-78.
 18. Худаш М.Л. Лексика українських ділових документів кінця XVI- початку XVII ст.. (на матеріалах Львівського Ставропігійського братства): Монографія. – К., 1961. – 164с.
- ВТССУМ – Великий тлумачний словник сучасної української літературної мови /Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К.:Ірпінь: ВТФ «Перун»,2005. – 1728с.

Макарова О.С.

ШЛЯХИ ПОПОВНЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття посвячена рассмотрению процессов в развитии лексики, семантики и словообразования в современном итальянском языке на материале языка средств массовой информации. Раскрыты способы пополнения словарного состава современного итальянского языка.

Ключевые слова: лексико-семантические инновации, неологизм, новообразования.

Мова перебуває в постійному русі, змінюється в просторі й часі, водночас зберігаючи ознаки іманентної стабільності, цілісності. Темпи і суттєвий характер змін у лексико-семантичній і словотвірній системі мови за відносно короткий проміжок часу дають підставу стверджувати про наявність діакронії на певному синхронному зрізі мови, іншими словами, засвідчувати існування характерного для сучасної літературної мови процесу мікродіакронії. Підтвердженням є прогресивне положення Гумбольта про творчий характер мови. За своєю суттю мова є щось постійне і водночас у кожний момент змінне. Формою існування мови є розвиток [7].

Лексико-семантичний рівень найбільш чутливий до змін в інформаційно-комунікативному просторі, на якому позначається дія інтеграційних, глобалізаційних процесів у світі. За походженням слів, як відомо, простежується життя та історія народу, зв'язки його культури з іншими національними культурами. Постійний і безперервний розвиток лексики, її кількісні та якісні зміни

активізуються у періоди трансформацій суспільства, коли відбуваються зміни державно-політичного устрою країни, посилюються рефлексії над мовою спілкування [8].

Сучасний стан лексикологічних та лексикографічних досліджень викликає інтерес вчених процесами кількісного оновлення словника сучасної італійської літературної мови (Бруно Мільйоріні, Мауріціо Дардано, Массімо Фанфані, Паоло Дзоллі, Джованні Ненчьоні та інші). Друге видання великого словника італійської мови «Grande dizionario italiano dell'uso», під редакцією Туліо де Мауро, вміщує понад 5000 нових лексичних одиниць, зібраних з 1998 по 2003 рік. Встановлено, що в контексті динамічних процесів італійського лексикону кінця ХХ ст. центральне місце посідає неологізація. В словнику «Cortelazzo/Cardinale» (1986), зібрані понад 3000 термінів та неологічних словосполучень, частина яких за своєю природою є семантичними неологізмами (*curva* – це розміщення оглядових місць на стадіоні; з первинним значенням *поворот дороги*; *maggiolino* – модель автомобіля “фольксваген”, з первинним значенням *хрущ*), іншу частину складають вже існуючі слова, які стали більш живими або використовуються лише в певному контексті (*pillola* – жіночий контрацептив; *rigetto* – реакція організму на чужорідний елемент, з первинним значенням *відходу, уламки*; *dissociato* – людина, яка не схвалює військового насилля), синтагматичні вирази, які слід використовувати в мові, як сталі синтагми, але не слід вважати їх неологізмами, це нові комбінації будь-якого іменника і прикметника: *maggioranza silenziosa, darsi una regolata, vendita porta a porta*.

Неологізація італійської літературної мови активно відбувається шляхом словотворення з використанням переважно власних, питомих дериваційних засобів, а також із залученням запозичених морфем [2].

Джованні Адамо, голова спілки «Обсерваторія неологізмів італійської мови», досліджує шляхи поповнення складу сучасної італійської мови, аналізуючи новотвори періодичних видань. Мова італійських мас-медіа віддзеркалює стан сучасної літературної мови, відбиваючи її багатofункціональність, ступінь інтелектуалізації, оновлення і стилістичне перегрупування словника.

Головна мета Обсерваторії полягає у виявленні тенденцій щодо створення нових слів, як частини масштабного дослідження з питань лексичних інновацій італійської мови. За ствердженням Паоло Дзоллі існує чотири способи збагачення італійської мови: запозичення нових складових з інших мовних систем, формування нових слів з існуючими елементами, зміна граматичної категорії і перенесення значення слів, які вже існують у мові [6].

Члени Академії делла Круска у Флоренції, досліджують поповнення лексичного складу італійської мови, шляхи та чинники її збагачення. Так за спостереженнями сучасного мовознавця, професора Римського університету «La Sapienza», Валерія делла Валле італійська мова збагачується щороку на 1000 нових слів, які домінують на сучасному етапі у економічній галузі. Мовознавець, автор багатьох наукових праць пояснює, що економічні терміни походять від тих, хто їх продукує, але до широкої маси населення вони доходять частіше через засоби масової інформації, де журналісти активно і творчо у викладеному матеріалі використовують письмову мову для збагачення та оновлення лексичного складу італійської мови [5].

Науковець Валерія делла Валле виділяє чинники, що сприяли інтенсифікації якісних і кількісних змін у словниковому складі сучасної італійської мови. Щодо морфологічного аспекту формування слів, то це дієслівні та іменникові деривати, афіксального та суфіксального способів творення (*anti-*: *anti-artrite, antironde, antiveicolo*); словотворення від власних імен, у загальному від імен відомих політичних діячів (*berlusconismo, citm* (commissario tecnico), *diggi* (direttore generale), омоніми *diesseNo* (Democratici di sinistra) та *diesel* (direttore sportivo); складені новоутворення (трафаретні вирази на афішах, рекламі, жаргонізми, молодіжний сленг); конгломерати (*grata e vinci, guarda e compra*); акроніми (*ISOLA - Istituto Sardo Organizzazione Lavoro Artigiano*); групи неподільних слів, що мають одне загальне значення, яке не можна витягти з кожної складової слова (*locuzioni polirematiche*) – це слова, що належать певній галузі (*affidamento condiviso, canale tematico*).

Також лексичний склад поповнюється за рахунок семантичних неологізмів (*calendarista, concertista, omogamia*); новотворів з повною або частковою зміною значення (*stellato – мовар вищого рангунку*), метафоризації (*casco rosso – пожежники*), метонімізації (*Corso Italia, via della Scrofa, Eurotower – центральний європейський Банк в Франкфурті*); утворення складних структур, фразеологічних одиниць; авторські новотвори (*ciocopacismo, dizionarite, verbiparo*), інтернаціоналізми та запозичення, які можуть бути задіяні у всіх способах номінації (калькування та повні запозичення з інших мов) [1].

Отже, у збагаченні лексичного складу сучасної італійської мови важливу роль відіграють такі засоби номінації, як словотворення на основі власних і запозичених ресурсів; деривації морфологічного способу, зокрема суфіксації, основоскладання, абрєвіації і словоскладання та зі змінами семантичної структури слова. Новим явищем в італійській мові є вторинна номінація на основі первинного значення запозичень-інновацій. Вторинні або опосередковані номінації з'являються в результаті пошуків ефективних засобів називання, ускладнених конотативною семантикою. До активних засобів номінування нових реалій і понять належать іншомовні слова. Найінтенсивніше поповнюють сучасний словник запозичення з англійської мови (переважно її американського варіанта) [9].

Мовна практика ЗМІ засвідчує, що певні оновлення та стилістичні забарвлення відіграють у сучасній італійській літературній мові роль головного чинника сприйняття лексичних інновацій, поширення, апробації та узвичаєння їх у масовій свідомості читачів (слухачів, глядачів). Лексичні зміни у словниковому складі сучасної італійської мови викликають занепокоєння деяких італійських дослідників, стверджуючи, що окремі вирази та новотвори проникають у свідомість мовця та в повсякденну мову одночасно збіднюючи і збагачуючи її.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Adamo G., Gualdo R., Piccardo G., Poli S. *Terminologia, variazione e interferenze linguistiche e culturali*. – Genova, 2009. Режим доступу: http://publifarum.farum.it/show_issue.php?iss_id
2. Berruto G. *Sociolinguistica dell'italiano Contemporaneo*. – Roma, 1987.
3. Cortelazzo M., Cardinale U. *Dizionario di parole nuove, 1964-1984*.
4. Dardano M. *Il linguaggio dei giornali italiani*. – Roma, Laterza, 1973.
5. Valeria della Valle *Termini inglesi inseriti nei vocabolari italiani*. Режим доступу: <http://www.adnkronos.com/Prontoitalia/Notiziario/>

6. Zolli P. *Come nascono le parole italiane*, Milano, Rizzoli, 1989, p.7
7. Кочерган М.П. *Загальне мовознавство*. – К.: Видавничий центр "Академія", 2010. – 464 с.
8. Стишов О.А. *Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст.*: Автореф. дис. д-ра філол. наук. – К., 2003. – 24с.
9. Черданцева Т.З. *Очерки по лексикологии итальянского языка*. Изд.2, – ЛКИ, 2007. – 192 с.

УДК 2-185.33:2-426

Магера О.П.

ФЕНОМЕН КАЯТТЯ У РЕЛІГІЙНО-ЕТИЧНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

В статті содержиться аналіз покаяння як одного з головних таїнств в християнстві та механізму морального самосовершенствования веруючого человека. Феномен покаяння характерен самоаналізом поступков в соответствии с голосом совести и библейским учением, в результате чего верующий осознает себя грешным перед Богом и формируется внутренняя потребность в духовном очищении. Главным результатом покаяния является победа человека над грехом, его сознательное преодоление и обращение к добродетели. Таким образом, совершается самоопределение в свободе.

Каяття у широкому смислі – це один з механізмів морального самовдосконалення особи. Воно проявляється у діяльному жалкуванні людини про свої ганебні вчинки, супроводжуване твердим наміром ніколи не повторювати їх, з належним рівнем самопокарання, й підпорядковане меті відновлення балансу справедливості. Каяття у релігійному контексті – це сповідання у гріхах й відвернення від них. В авраамітичних релігіях – іудаїзмі, християнстві та ісламі Каяття – це одне з ключових понять, що означає виправлення поведінки при безумовному прощенні Богом.

Каяття як вузлове дієве таїнство християнства здійснюється у сповіді віруючого священику про свою вину, скоєну перед Богом. Вважається, що при виконанні цього таїнства на віруючого сходить благодать, рятівна сила духу Божого. Каяття передусе самоаналіз вчинків згідно з голосом совісті, у результаті чого віруючий усвідомлює себе грішним й складається внутрішня потреба в очищенні від гріхів. У Священному писанні каяття набуває релігійно-морального смислу, визначаючи характер і спрямування усієї життєдіяльності людини. У Старому Завіті каяття спочатку зводилося до зовнішніх очищувальних обрядів й дотримання посту, пізніше, за велінням пророків, особливого значення набуло плекання серця зламаного та упокореного (Пс. 50:19) й зміни життя на краще (Іс. 1:16-17; Єз. 33:14-15). Суттєвого значення набуває ідея каяття у Новому Завіті. Закликом до К. започаткувалася проповідницька діяльність І. Христа (Мт. 4:17). Подібним закликом починали свою проповідь і апостоли, стверджуючи, що через каяття відбувається звернення людини до Бога, досягається її спасіння й перехід з полону гріха у життя вічне (Дії. 5:31; Евр. 6:1-6). Каяття у новозавітній інтерпретації зорієнтовує не просто на перелом способу мислення, але й на вступ у такі відносини з Богом, які не суперечать його волі. Євангеліє трактує каяття не просто як розкаяння, а як досконалу зміну сутності людини, її моральне й релігійне відродження.

Каяття містить два моменти – негативний (грецьк. *netavoia* – букв. «зміна думок» – відвернення від гріха) й позитивний (звернення до Бога), пов'язані між собою. Ця єдність націлює не лише на утримання від зла, але й активне творіння добра, любов як віру в Бога – люблячого й милостивого Батька, надію на прощення. На відміну від розкаяння, котре означає визнання гріхів людини, у каятті домінує зорієнтованість на їхнє практичне подолання. Каяття і віра є нерозривно пов'язаними, репрезентуючи нероздільний акт звернення людини до Бога й тому цілком правомірно позначаються словосполученням «покаянна віра». Вона трактується передовсім як повернення людини до істинного життя (Дії. 11:18) й спасіння (2 Кор. 7:10). Якщо у стані гріхопадіння людина ставить у центр буття самого себе, то в покаянні вірі вона спрямована на служіння лише Богові, самопожертву заради нього. У цьому й полягає релігійний смисл каяття – одного з семи християнських таїнств, встановлених самим Христом, яке знаходить природне втілення у сповіді.

В апостольські часи практикувалися два види каяття: тайного – перед священиком й відкритого (публічного) – перед усією церковною спільнотою. Публічному каяттю у стародавній церкві підлягали не лише «пропащі» (морально спустошені), але й ті, що «впали» в ересь й особливо у тяжкі гріхи. Термін публічного каяття був іноді доволі тривалим: для «пропастих» тривало, за правилами Петра Александрійського, 6 років, за правилами Анкирського Собору – 20 років. За проханнями й наполяганням цивільних властей термін публічного каяття іноді скорочувався, а в окремих випадках таке скорочення здійснювалось і на розсуд самої Церкви. Траплялися випадки добровільного публічного каяття як особливий вид подвижництва благочестивих, за смиренням, а не за справжньою винуватістю. Гріхами, від яких очищувалися публічним каяттям за присудом церкви, були: святотатство, вбивство, блуд, кровозмішання, виготовлення фальшивої монети тощо.

З середини III-го ст. у християнських церквах було запроваджено особливий чин священика-духовника, який наодинці вислуховував сповідь публічного грішника. Але цю установу було невдовзі скасовано, а біля 400 р. н.е. на Сході перестало існувати публічне каяття як таке. На Заході останнє було скасоване біля VII ст. Воно поступилося місцем посиленням молитвам, особливим справам благодійництва й іншим подвигам благочестя, здійснюючись під наглядом та керівництвом пресвітера.

IV Латеранський Собор (1215 р.) визначив, щоб до таїнства каяття щороку обов'язково приступали усі, хто досягнув «розумного віку», під загрозою відлучення від Церкви й позбавлення християнського поховання. Це визначення підтвердив Тридентський Собор (1545-1563), поширивши зазначену вище вимогу і на священиків. У православної Церкві існує правило, за яким кожен віруючий повинен приступати до таїнства каяття не менше одного разу на рік (звичайно під час Великого, Різдвяного, Успенського або Петрівського посту). Здійснюється таїнство каяття обов'язково перед причащенням після тривалої молитви. Священик зобов'язаний зберігати сповідь у таємниці, за розголос сповіданих йому гріхів він, за духовним регламентом, має позбавлятися сану. У протестантів каяття трактується винятково як особиста скорбота віруючого про скоєні гріхи, не маючи статусу релігійного таїнства.